

Sprawa C-118/22**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

17 lutego 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Varhoven administrativen sad (Bułgaria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

10 stycznia 2022 r.

Strona wnosząca kasację:

NG

Druga strona postępowania kasacyjnego:

Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna politsia” pri MVR

Przedmiot postępowania głównego

Skarga kasacyjna NG od wyroku Administrativen sad Sofa-grad (sądu administracyjnego miasta Sofii) oddalającego skargę NG na zarządzenie Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna politsia” pri Ministerstvo na vatreshnite raboti (MVR) [dyrektora głównej dyrekcji „Policji Narodowej” przy ministerstwie spraw wewnętrznych (MVR)] z dnia 2 września 2020 r. odmawiające usunięcia danych zarejestrowanych przez policję w odniesieniu do NG przez Rayonno upravlenie Kazanlak pri Oblastna direktsia na MVR – Stara Zagora (rejonowy urząd policji w Kazanlyku przy regionalnej dyrekcji MVR – Stara Zagora) pod nr 16903 w dniu 2 czerwca 2015 r.

Przetwarzanie danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar. Warunki usunięcia danych zarejestrowanych przez policję.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Odesłanie prejudycjalne na podstawie art. 267 akapit pierwszy lit. b) TFUE.

Pytanie prejudycjalne

Czy wykładnia art. 5 w związku z art. 13 ust. 2 lit. b) i ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW, zezwala na stosowanie krajowych aktów prawnych, prowadzących do praktycznie nieograniczonego prawa do przetwarzania danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar lub do zniesienia prawa osoby, której dane dotyczą, do ograniczenia przetwarzania, usunięcia lub zniszczenia jej danych?

Przepisy i orzecznictwo Unii

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. 2016, L 119, s. 89), art. 5, 13 i 14.

Prawo krajowe

Nakazatelen kodeks (kodeks karny, zwany dalej „NK”), art. 82, 85 i 88a

Zakon za Ministerstvo na vatreshnite raboti (ustawa o ministerstwie spraw wewnętrznych, zwana dalej „ZMVR”), art. 25–27 i art. 68.

Naredba za reda izvarshvane i snemane na politseyska registratsia (rozporządzenie w sprawie trybu dokonywania i usuwania rejestracji policyjnych), art. 18–22

Zwięzły opis stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 W dniu 15 lipca 2020 r. NG z Sofii złożył do Rayonno upravlenie na MVR, grad Kazanlak (komendy rejonowej policji MVR w Kazanłyku) wniosek o usunięcie

- danych zarejestrowanych przez policję w związku z postępowaniem przygotowawczym, odnotowanym w rejestrze tego urzędu policji. NG przedłożył przy tym kopię zaświadczenia o niekaralności, przy pomocy którego wykazał, że nie był wcześniej karany.
- 2 W dniu 29 lipca 2020 r. naczelnik komendy rejonowej policji w Kazanlyku powiadomił zastępcę dyrektora Oblastna direktsia na MVR – Stara Zagora (regionalnej dyrekcji MVR – Stara Zagora), że w dniu 2 czerwca 2015 r., w toku postępowania przygotowawczego odnotowanego w rejestrze tego urzędu policji dokonano w stosunku do NG rejestracji danych przez policję pod nr 16903, ponieważ jako świadek złożył fałszywe zeznania, co stanowi przestępstwo z art. 290 ust. 1 NK.
 - 3 W dniu 13 sierpnia 2020 r. Rayonen prokuror (prokurator rejonowy) w Kazanlyku powiadomił dyрекcję regionalną MVR – Stara Zagora, że NG został oskarżony o popełnienie przestępstwa z art. 290 ust. 1 NK. Dnia 2 lipca 2015 r. do Rayonen sad Kazanlak (sądu rejonowego w Kazanlyku) wniesiono oskarżenie przeciwko NG, a wyrokiem z dnia 28 czerwca 2016 r. skazano go na karę roku pozbawienia wolności w zawieszeniu. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Okrazhen sad Stara Zagora (sądu okręgowego Stara Zagora) z dnia 2 grudnia 2016 r. Odbywanie kary zostało zakończone w dniu 14 marca 2018 r.
 - 4 Organ administracyjny zażądał uwierzytelnionych odpisów wyroków. Wyniki tego badania zostały przedstawione w raporcie z dnia 19 sierpnia 2020 r., w którym zalecono złożenie do Glavna direktsia „Natsionalna Politsia” - Sofia (główniej dyrekcji „Policji Narodowej” - Sofia) uzasadnionego projektu odmowy usunięcia danych zarejestrowanych przez policję pod nr 16903 w dniu 2 czerwca 2015 r., która została dokonana w odniesieniu do NG przez komendę rejonową policji w Kazanlyku w toku postępowania przygotowawczego w sprawie o przestępstwo z art. 290 ust. 1 NK, za które NG został skazany na karę pozbawienia wolności w zawieszeniu wyrokiem Rayonen sad Kazanlak (sądu rejonowego w Kazanlyku) z dnia 28 czerwca 2016 r., utrzymanym w mocy wyrokiem Okrazhen sad Stara Zagora (sądu okręgowego Stara Zagora) z dnia 2 grudnia 2016 r.
 - 5 W dniu 19 sierpnia 2020 r. przygotowano dla Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna Politsia” pri MVR (dyrektora głównej dyrekcji „Policji Narodowej” przy MVR) projekt zarządzenia, o odmowie usunięcia zarejestrowanych przez policję danych dotyczących NG z Sofii z powodu braku występowania ku temu podstawy prawnej w rozumieniu art. 68 ust. 6 ZMVR.
 - 6 W dniu 2 września 2020 r. Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna Politsia” pri MVR (dyrektor głównej dyrekcji „Policji Narodowej” przy MVR) wydał zaskarżone zarządzenie o odmowie usunięcia rejestracji policyjnej nr 16903 z dnia 2 czerwca 2015 r. dokonanej przez komendę rejonową policji w Kazanlyku przy dyrekcji regionalnej MVR – Stara Zagora. Odmowę uzasadniono tym, że wydanie prawomocnego wyroku skazującego nie należy do wyczerpująco wymienionych

w art. 68 ust. 6 ZMVR powodów usunięcia rejestracji policyjnej, nawet jeśli nastąpiło zatarcie skazania.

- 7 Dnia 8 października 2020 r. NG złożył skargę do Administrativen sad Sofia-grad (sądu administracyjnego miasta Sofii) na zarządzenie Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna Politsia” pri MVR (dyrektora głównej dyrekcji „Policji Narodowej” przy MVR) z dnia 2 września 2020 r.
- 8 Sąd pierwszej instancji uznał, że zaskarżone zarządzenie Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna Politsia” pri MVR (dyrektora głównej dyrekcji „Policji Narodowej” przy MVR) było prawidłowe i zgodne z prawem oraz oddalił skargę NG.
- 9 Sąd uznał, że rejestracja danych przez policję jest ze swej natury rodzajem przetwarzania danych osobowych, które zgodnie z ZMVR odbywa się bez zgody osób, których dane dotyczą. Sąd stwierdził, że powody usunięcia danych zarejestrowanych przez policję zostały wyczerpująco wymienione w art. 68 ust. 6 ZMVR, a w postępowaniu nie przedstawiono żadnych dowodów na występowanie któregośkolwiek z wymienionych powodów usunięcia takich zarejestrowanych danych. Sąd uznał ponadto, że bezsporne między stronami było to, że NG został skazany prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa z art. 290 ust. 1 NK oraz że nałożona kara została odbyta i nastąpiło zatarcie skazania. Sąd stwierdził, że zatarcie skazania nie należy do wyraźnie wymienionych w ustawie powodów usunięcia danych zarejestrowanych przez policję i że powody te nie mogą być interpretowane szeroko, ponieważ usunięcie takich zarejestrowanych danych ma inny cel (zgodnie z art. 27 ZMVR jest nim zapewnienie bezpieczeństwa narodowego, zwalczanie przestępczości i utrzymanie porządku publicznego) niż zatarcie skazania, które służy wyeliminowaniu skazania i związanych z nim konsekwencji na przyszłość. Jeśli chodzi o zastosowanie art. 13 i 14 dyrektywy, sąd pierwszej instancji uznał, że nie zostały one naruszone, ponieważ nie ma dowodów na to, że NG nie udostępniono żądanych informacji, oraz że prawo Unii zasadniczo nie stoi na przeszkodzie przetwarzaniu danych osobowych w celu ochrony bezpieczeństwa narodowego, zwalczania przestępczości i utrzymania porządku publicznego.
- 10 Z przedstawionych wyżej powodów sąd doszedł do wniosku, że art. 68 ust. 6 ZMVR jest przepisem szczególnym w stosunku do przepisów ogólnych w zakresie ochrony danych osobowych, a zatem ma on pierwszeństwo, a usunięcie danych zarejestrowanych przez policję nie jest możliwe z powodów innych niż określone w przepisie szczególnym. Sąd oddalił skargę NG.
- 11 Wydany w pierwszej instancji wyrok został zaskarżony do odsyłającego składu orzekającego Varhoven administrativen sad (najwyższego sądu administracyjnego) Republiki Bułgarii, który uznał, że do prawidłowego rozstrzygnięcia sporu konieczna jest wykładnia prawa Unii.

Główne argumenty stron postępowania głównego

- 12 Głównym argumentem wnoszącego skargę kasacyjną jest to, że sąd błędnie uznał, iż zaskarżone zarządzenie o odmowie usunięcia danych zarejestrowanych przez policję było zgodne z prawem, ponieważ nie wziął on pod uwagę, że zgodnie z ogólnym celem art. 5, 13 i 14 dyrektywy nie można przetwarzać danych osobowych poprzez ich przechowywanie przez nieskończony (nieograniczony) czas. Skarżący podnosi również, że – wobec braku podstawy prawnej do usunięcia danych zarejestrowanych przez policję - skazany w zasadzie nigdy po zatarciu skazania nie może zażądać usunięcia swoich danych osobowych zgromadzonych przez właściwe organy w związku z popełnionym przez niego przestępstwem, za które odbył karę i w stosunku do którego nastąpiło zatarcie skazania, tak że przechowywanie ma charakter bezterminowy.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 13 Skład orzekający, do którego została skierowana niniejsza sprawa, stwierdza, że NG jest osobą fizyczną, która została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, odbyła za nie karę i w stosunku do której nastąpiło zgodnie z art. 88a ust. 1 w związku z art. 82 ust. 1 pkt 5 NK zatarcie skazania. Zatarcie skazania nastąpiło z dniem 14 marca 2020 r.
- 14 Prawo krajowe zawiera system przepisów prawnych regulujących rejestrację przez policję danych osób oskarżonych o popełnienie umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego.
- 15 Rejestracja danych przez policję jest ze swej natury przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w tym ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania im, i wchodzi w zakres dyrektywy (UE) 2016/680.
- 16 Krajowy system prawny zezwala – pod pewnymi warunkami – na usunięcie danych zarejestrowanych przez policję (wykreślenie, zniszczenie). Powody usunięcia są wymienione wyczerpująco w art. 68 ust. 6 ZMVR i nie obejmują zatarcia skazania. Dlatego w tym przypadku takie zarejestrowane dane nie mogą zostać usunięte, a żaden z pozostałych powodów nie może znaleźć zastosowania.
- 17 Prawo Unii, a w szczególności dyrektywa (UE) 2016/680, która w swoim motywie 26 przewiduje przetwarzanie danych osobowych zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty, wymaga zabezpieczeń, aby zebrane dane osobowe nie były nadmierne i by okres ich przechowywania był nie dłuższy, niż jest to niezbędne do osiągnięcia celu ich przetwarzania. Ponadto zostało uregulowane, że administrator powinien ustalić termin usuwania danych lub ich okresowego przeglądu. W motywie 34 wyraźnie stwierdzono, że przetwarzanie danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości,

prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w tym do celów ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania takim zagrożeniom, powinno obejmować operacje ograniczania przetwarzania, usuwania lub niszczenie danych.

- 18 Zasady te znajdują odzwierciedlenie w przepisach szczególnych, np. w art. 5 dyrektywy, który zobowiązuje państwa członkowskie do przyjęcia odpowiednich terminów usuwania danych osobowych lub okresowego przeglądu konieczności ich przechowywania, w tym środków proceduralnych służących przestrzeganiu tych terminów; art. 13 ust. 2 zobowiązuje państwa członkowskie do przyjęcia aktów prawnych w celu zapewnienia wykonania praw osoby, której dane dotyczą, poprzez poinformowanie jej o okresie, przez jaki dane osobowe będą przechowywane, lub, jeśli nie jest to możliwe, o kryteriach ustalania tego okresu; art. 13 ust. 3 upoważnia państwa członkowskie do przyjęcia aktów prawnych pozwalających opóźnić, ograniczyć lub nawet pominąć informowanie osoby, której dane dotyczą, przewidziane w [art. 13 ust. 2], ale tylko wtedy gdy zostaną należycie uwzględnione prawa podstawowe i uzasadnione interesy danej osoby.
- 19 Sąd, do którego została skierowana niniejsza sprawa, uważa, że nie jest jasne, czy cele realizowane przez dyrektywę pozwalają na przyjęcie przez państwa członkowskie aktów prawnych, które prowadzą do praktycznie nieograniczonego prawa do przetwarzania danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar oraz do zniesienia prawa danej osoby do ograniczenia przetwarzania, usunięcia lub zniszczenia danych.
- 20 Dokonując oceny konieczności wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sąd, do którego została skierowana niniejsza sprawa, wziął pod uwagę, że zgodnie z motywem siódmym dyrektywy „zapewnienie spójnego, wysokiego stopnia ochrony danych osobowych osób fizycznych oraz ułatwienie wymiany danych osobowych między właściwymi organami państw członkowskich ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia skutecznej współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych i współpracy policyjnej. W tym celu należy we wszystkich państwach członkowskich zapewnić równorzędny stopień ochrony praw i wolności osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w tym do celów ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania takim zagrożeniom”
- 21 Sąd, do którego została skierowana niniejsza sprawa, jest świadomy, że przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej zawisły dwie sprawy: sprawa C-180/21, wniesiona przez Administrativen sad Blagoevgrad (sąd administracyjny, Błagjewgrad, Bułgaria) w dniu 23 marca 2021 r. oraz sprawa C-205/21, wniesiona przez Spetsializiran nakazatelen sad (specjalny sąd karny, Bułgaria) w dniu 31 marca 2021 r. Dotyczą one jednak innych przepisów

dyrektywy 2016/680 i nie mają wpływu na kwestię, która ma zostać rozstrzygnięta w niniejszej sprawie. Z przeglądu wydanego w ramach postępowań prejudycjalnych orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie wynika, by istniały orzeczenia, które udzielałyby odpowiedzi na główne pytanie w niniejszej sprawie, w związku z czym złożenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zapewniłoby jednolitą wykładnię właściwych przepisów dyrektywy 2016/680.

DOKUMENT ROBOCZY